

సైబర్
జ్ఞాన
ఓఫీస్

Supported by:

INFORMATION SECURITY
EDUCATION & AWARENESS

ADVOCACY ON DIGITAL SAFETY

ఎండ్ నో ఫోండెషన్ భారతదేశం యొక్క మొట్టమొదటి లాబాపేక్ష లేని స్వచ్ఛంద సేవ సంస్థ.
మహిళలు, యువత మరియు పిల్లల్లో బాధ్యతాయుతమైన అంతర్జాల ప్రవర్తనను
మరియు డిజిటల్ సంరక్షణను ప్రోత్సహించడం ఈ సంస్థ యొక్క లక్ష్యం.

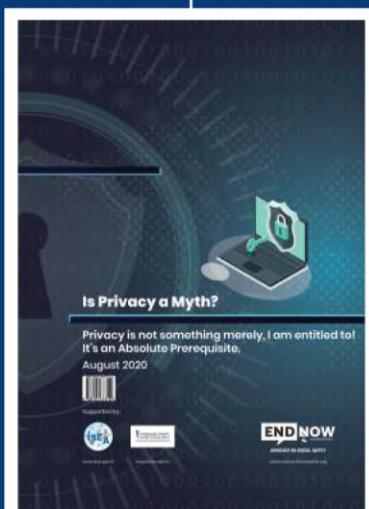
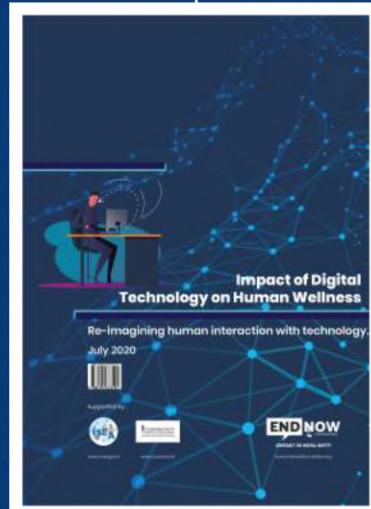
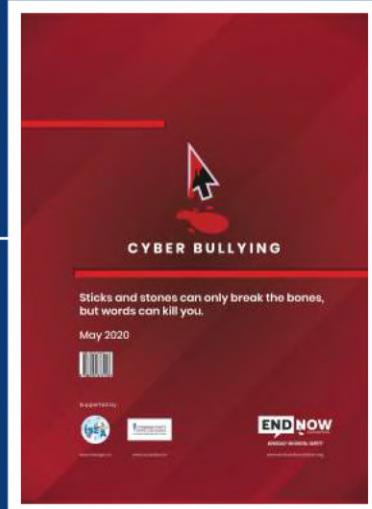
ఈ స్టేబర్ జ్ఞాన్ మా గారవనీయ
వ్యవస్థాపక ధర్మకర్త, తివంగత శ్రీ కాలీనార్థ బత్తిన,
పాపిలన్ గాల జ్ఞాపకార్థం అంకితం చేయబడినటి.

23 February 1938 - 26 July 2020

మా వ్రిచురణలు

(అమేజాన్లో లభ్యమగును)

చరవాణి (న్యూర్స్ ఫోన్స్)

21వ శతాబ్దంలో అతిపెద్ద మాదకద్రవ్యం కాని వ్యసనం

మీ చరవాణిలో మిమ్మల్ని బానిసలుగా చేసుకుంటే, మీ బానిసత్వం నుండి విముక్తి పొందడానికి కొన్ని మార్గదర్శకాలు

మీ చరవాణిలో ప్రకటనలు నిలిపివేయండి.

స్నేహితులు మరియు కుటుంబ సభ్యులతో భోజనం చేసేటప్పుడు మీ చరవాణిని దూరంగా ఉంచండి.

మీ చరవాణిని పడకగటి వెలుపలే చార్జ్ చేయండి.

పరికరాలు లేని సమావేశాలలో పార్టీనండి.

మీ చరవాణికి ఒడులుగా మీ కంప్యూటర్ నుండి సాంఘిక ప్రసార మాధ్యమాన్ని ఉపయోగించండి.

మీ చరవాణిలో “బుద్ధి స్థాయి” గ్రేస్ట్లో విధానమును ఉపయోగించండి.

మీ చరవాణికి పెలాం తెర (ప్రొపాం స్ట్రైన్) పై ముఖ్యమైన అనువర్తనాలను మాత్రమే ఉంచండి.

సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించడాన్ని నియంత్రించడానికి, ఐపిఎస్ పరికరాలకోసం తెర సమయాన్ని (స్క్రోన్ట్ట్మ్) మరియు అండ్రోయిడ్ పరికరాలకోసం డిజిటల్ శ్రేయస్సు (డిజిటల్ ఫెల్జియింగ్) ను అవలంబించండి

ఆన్‌లైన్ ఆటలు చాలా గ్రిమోడాలతో కూడినపి

అంతర్జాల ఆటల ప్రతికూల ప్రభావాలను

తెలుసుకోవడానికి ఇది చదవండి.

అంతర్జాల ఆటలు ఒక వ్యసనం

ఆరోగ్యంపై చెడు ప్రభావాలు పడతాయి

ఈ వ్యసనం వల్ల కుటుంబం మరియు స్నేహితులకు దూరమాపుతారు.

విలువైన సమయం వ్యధా అవుతుంది.

నిద్రలేపికి గురి అవుతారు.

ఖరీదైన అభిరుచి పెరుగుతుంది.

ఆక్రోశం పెరుగుతుంది.

కంటిచూపుపై ప్రభావం పడుతుంది.

We will hack your account !!

Should i put a new password ??

సీర్యు భ్యాక్స్‌పై శ్రేధ చూపినప్పుడే సెర్వెల్ స్టోర్మో

పాలూ సరచాగా ఉంటుంది.

అంతర్జాల లోకంలో సురక్షితంగా ఉండడానికి ఇక్కడ కొన్ని చిట్టాలు ఉన్నాయి

క్లిప్పుమైన పాస్‌వర్డ్‌ను ఉపయోగించండి.

పార్ట్‌వింక్స్‌క్లిక్ చేసేప్పుడు ఆలోచించి చేయండి.

మీ ప్రతి సామాజిక మాధ్యమం భూతాలకు వేరు వేరు పాస్‌వర్డ్‌లు ఉపయోగించండి.

మీ వ్యక్తిగత సమాచారాన్ని ఇతరులకు పంచేప్పుడు జాగ్రత్త వహించండి.

మీ భద్రతా జవాబులను ఎంపిక చేసుకోండి (ఈ ఎంపిక చాలా సౌషధిక మీడియా ప్లాట్‌ఫారమలలో లభిస్తుంది).

సామాజిక మాధ్యమం చానెల్ యొక్క గోప్యతా విధానాలతో పరిచయం కలిగి ఉండండి.

కంప్యూటర్ నుండి మాత్రమే సామాజిక మాధ్యమం ఉపయోగించండి.

వైరస్ నివారణ (యాంబివైరస్) సాఫ్ట్‌వేర్‌ను ఉపయోగించుకొని మీ కంప్యూటర్‌ను రక్షించుకోండి.

తెలియని వ్యక్తుల స్నేహపూర్వక అభ్యర్థనలను అంగీకరించేటప్పుడు జాగ్రత్త వహించండి.

మీ పని పూర్తికాగానే మీ కంప్యూటర్‌ని అపివేయండి (లాగ్ అఫ్ చేయండి).

స్నేహర్ బెటాలంపులు ర్కాలు

స్నేహర్ స్నేహకింగ్

తరచుగా సందేశాలను
పంపిన్నా భయపెట్టడం

మృతపూషం :-

ఆన్‌లైన్‌లో వేరికలలా నటిస్తూ,
బెబిలన్నా ఇబ్బందుల్లో పడేయడం.

ఖునొపోయింపు :-

ఉద్దేశపూర్వకంగా ఆన్‌లైన్ గ్రాపు నుండి
(వాట్సప్) ఒకలని మినహాయించడం
(తీసివేయడం).

వేటంపు :-

పదేపదే అప్రియమైన మాటలు,
మెరటుగా మరియు అవమానకర
సందేశాలు పంపడం.

ఫైసుంగ్

కోపంతో, అసహ్యంతో ఎలక్ట్రానిక్
సందేశాలను ఉపయోగించి
ఆన్‌లైన్‌లో పాఠాటాలు చేయడం

పుకార్పు :-

ఆన్‌లైన్‌లో ఒక వ్యక్తికి లేదా అతని
ప్రతిష్టకు లేదా అతని స్నేహకికి
పణి కలిగించేలా చెడు పుకార్లు
త్రచారం చేయడం.

రమణమ్ములు బయల్పురచడం :-

ఒకల రహస్య లేదా ఇబ్బందికరమైన
సమాచారాన్ని ఆన్‌లైన్‌లో బయట పెట్టడం.

అందంగా లేవు,

బిడిపోయావు, వైఫల్యం, సాఫ్ట్‌పరుడు,
పనికిరానిబి, మానసిక రోగి, వైకల్యం.

సైబర్ బెటలంపుల దుష్టుభావాలు

సైబర్ బెటలంపుల వల్ల ఎదురయ్యే దుష్టులిణామాలు

ఆరోగ్య సమస్యలు :-

ఆత్మహత్య :-

నిరాశచెందడం :-

మధ్యం :-

(తాగుడికి లలవాటువడటం)

పొంపాత్మక త్రప్తిను :-

అందంగా లేవు),

బిడిపోయావు), వైఫల్యం, సాఫ్ట్‌పరుడు,
పనికిరానిబి, మానసిక రోగి, వైకల్యం.

నొథారెణ ప్రఖ్యాత బెటాలంపులు, మోబిలు

రాసిసంవేర్ :-

వినియోగదారుని లాక్ చేసి మెలవెంట్
(కపటంతో కూడిన) సాఫ్ట్‌వేర్ ఉపయాగించి
డేటాము దాచి జాగ్రత్త చేయండి. కిప్పు వైరాలజీ
దోషించి చేస్తున్నప్పుడు బాధితుడి నుండి చెల్లింపు త్రైక్షను
డిక్రైట్ చేసి పునర్భూతించండి.

బోట్‌వెట్స్ :-

నేర ప్రయోజనాలకోసం దాడి చేసివాడు
పరికరాలకు త్రవేశాన్ని అందించే 'రహస్య కీ'
మరియు కనెక్షన్లు నియంత్రిస్తాడు.

వార్ట్ :-

ఇది స్పృతంతు సాఫ్ట్‌వేర్ ప్రోగ్రామ్, అవసరం లేకుండా
సిస్టమ్, నెట్‌వర్క్‌లోకి చూరబడి విస్తరిస్తూ,
డూఫ్లికీట్ట్ స్ట్రిప్పించుకుంటూ డేటాను మరియు
ఇతర సాఫ్ట్‌వేర్లను నాశనం చేస్తుంది.

మోల్టివేర్ :-

పోనికరమైన సాఫ్ట్‌వేర్ యంత్రంలో షార్ట్‌స్క్రోల్ చేస్తే భ్రూపాటీ
కోసం మనకు తెలియకుండానే నేరపూర్త చర్చలను చేస్తుంటి.

స్మాఫింగ్ :-

మోసపూరాలత భూతా నుండి చట్టబడ్చమైనబిగా
పంపిన ఈమెయిల్ సందేశాలు మరియు
విష్ణువీయమైన మూలం వినియోగదారు
వ్యవస్థకు లాభం చేకూడ్చే ప్రయత్నం.

వైరస్ :-

ఒకరకమైన మాల్వైర్ కంప్యూటర్ నుండి దాని
ప్రోగ్రామింగ్‌ను ప్రతిజంబించడం ద్వారా
మరియు వినియోగదారు ప్రోగ్రామ్లు మరియు
త్రైక్షకు సంక్రమించడం ద్వారా అవి పనిచేసి విధానాన్ని
మార్పడానికి లేదా పూర్తాగా పనిచేయడం
మానేయడం ద్వారా వ్యక్తిస్తుంది.

ట్రైసెప్ట్ :-

విద్వంసకతను కలిగివున్న
కంప్యూటర్ ప్రోగ్రామ్ పోని
చేయిన ప్రోగ్రామింగ్‌లో
మారువేషంలో దాగిఉన్న కోడ్.

డింటర్ ఆఫ్ సిల్వేస్ :-

(డిడిటిఎస్)
వరదలా వెళ్లవేతే భ్యాండివిడ్
అటాక్స్ ద్వారా ఆన్‌లైన్
సిస్టమ్స్ అందుబాటులో
లేకుండా చేయడం.

స్ప్రైట్ :-

వినియోగదారు కార్బూకలాపాలను
రహస్యంగా పర్సన్‌లోకించడానికి
ఉపయాగించే హిర్స్‌డ్రెవ్‌లోని
క్రిమినల్ మాల్వైర్.

ఫాల్టింగ్ :-

DNS సర్వర్ సాఫ్ట్‌వేర్ దుర్బలత్వం బహిర్గతమవుతుంది
లేదా పేబ్లస్‌పైల్ మార్పుకోిబడుతుంది మరియు చట్టబడ్చమైన
వెబ్‌సైట్ పోనికరంగా సాఫ్ట్‌వైర్ మళ్ళించబడుతుంది.
అక్కడ తెలియని సందర్భకులు వాలి రహస్య సమాచారాన్ని నమోదు చేస్తారు.

యూడివేర్ :-

శేర్సన అబ్స్ట్రసనలను
మళ్ళించగల లేదా కొనుంటిని
స్వయంచాలకంగా
అంబిస్తుంది. దాని స్ట్రిక్చర్ కు
ఆధాయాన్నిచ్చే ప్రకియ.

ఫ్యూషింగ్ దాడి పోచ్చులకులు

సైబర్ నేరగాళ్ల నుండి నిన్న నీవు రక్షించుకునే విధానాలు

మొఘ్యమైన 5 సంకేతాలు :-

వెబ్లింక్లు తెలియని వెబ్సైట్లకు డారితీస్తాయి. (వెబ్సైట్ URL ము జాగ్రత్తగా గమనించాలి).

డిస్పోంచని అదనపు సమాచారాలు వస్తూ ఉంటాయి (ఈమెయిల్, సందేశాల ద్వారా).

పేలవమైన వ్యక్తరణాన్ని మరియు పదాల అచ్చు తప్పులను గమనించాలి.

ప్యూకీగత సమాచారాన్ని అడుగుతారు (పాస్‌వర్డ్, OTP సమాచారం మొగా) ప్యూకీగతంగా మీ పేరు ప్రస్తావించకుండా పంపే సందేశాలు.

ప్యూకీగతంగా మీ పేరు ప్రస్తావించకుండా పంపే సందేశాలు.

రక్షించుకునే శాఖానాలు

1. మీరు ధృవీకరించలేని వెబ్లింక్లు లేదా ఏదైనా అదనపు సమాచారాన్ని తెరవచ్చు.

2. సమాచారాన్ని ధృవీకరించుకోవడానికి అవతలి ప్యూకీకి కాల్ చేయండి (మీకు తెలిసిన వాల నుండి వచ్చినా).

3. సందేశాం వచ్చినప్పుడు, ఎల్లప్పుడూ సహాయం కోసం సరైన వాలని సంప్రదించండి.

బుల్లెట్ ఎక్స్‌పోజర్ (చూడటం) ద్వారా

మీ మొబైల్ మరియు హర్టరెంప్ల్ ఎలాంటే వ్రుభావం చూపుతుంది

మెలటోనిన్కు అంతరాయం కలిగించడం ద్వారా స్థాన్షఫిన్ లైట్

నిద్రను నాశనం చేస్తుంది. అన్నిరకాల ఆరోగ్య సమస్యలకు దారితీస్తుంది.

మీ నిద్రకు అంతరాయం, మిమ్మిత్తి పరధాయానంలో ఉంచవచ్చు మరియు మరుసటి రోజు మీ జ్ఞావకశక్తిని కూడా బలహిసపరుస్తుంది.

బుల్లెట్ మనల్లి దెబ్బతీస్తుందని కొన్ని అధారాలు ఉన్నాయి. కాలక్రమేణ రెటీనాకు హాని కలుగుతుంది. తీవ్ర మీద ఇంకా పరిశోధనలు చేయవలసి ఉంది.

రాత్రిపూట స్థాన్షఫిన్ లైట్‌లు నిద్రలేకపోవడంతో నేర్చుకోవడం కష్టమవుతుంది.

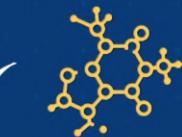
చీర్చకాలికంగా తగినంత నిద్ర రాకపోవడం స్యారోటాక్సిన్ నిర్మాణానికి దారితీస్తుంది. ఇది మీకు మంచి నిద్రకుండా చేస్తుంది.

బుల్లెట్ కంటి శుక్కానికి దారితీస్తుందా లేదా అనే దానిపై పరిశోధనలు, దర్శావ్యుత చేస్తున్నారు.

రాత్రిపూట వచ్చే కాంతి మరియు దానితో వచ్చే చెబిన నిద్రపలన రొమ్ము మరియు ప్రెస్టోట్ క్యాప్సర్లు వచ్చే ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంది.

కాంతి బహిర్గతం ద్వారా మెలటోన్ స్థాయిలు తగ్గడం ద్వారా వ్యక్తులలో డిప్రెషన్ పెలిగే అప్పకాశం ఉంది.

మెలటోన్ మరియు నిద్రకు అంతరాయం కలిగించడం ద్వారా స్థాన్షఫిన్ లైట్ ఆకలిని నియంత్రించగల హార్టోఫ్స్ గందరగోళానికి గురుచేస్తుంది మరియు ఊఱకాయం వచ్చే ప్రమాదాన్ని పెంచుతుంది.

Call at 919xxxxxx
to know more

నకీలీ వార్తల వ్యాప్తికోసం ప్రజలు సామానిక మాద్యమాన్ని సందేశాల్ని
మరియు అంతర్జాలాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తున్నారు.

నకీలీ వార్తలు

మీరు నకీలీ వార్తలు కనిపెట్టుటకు మార్గాలు :-

మూలాలు మరియు URL ను తనిఖీ చేయండి.

వాస్తవాలను తనిఖీ చేసే సైట్లను చూడండి.
ఉదాహరణకు (www.factly.in)

ముందు శీర్షక (హెడ్లైన్)ను చదహండి.

ఒకవేళ ఇది వేకాకోళమా, కాదా
అని తనిఖీ చేయండి.

తేదీని తనిఖీ చేయండి.

మీ అభిప్రాయాన్ని చెప్పేమందు
ఒకసారి తనిఖీ చేయండి.

అసాధారణ ప్రాతలపై ధృష్టిపెట్టండి.

వట్టిన ఎటువంటి బొమ్మలైనా సరే
గూగుల్ ఇమెజెస్‌లో తనిఖీ చేయండి.

నకీలీ వార్తలు

సోఫ్ట్‌వర్ మీడియా మరియు ఇంటర్వెట్లో నకీలీ వార్తలను కనుగొనడం

మొబాయిల్ పరిగణించటం

నమ్మదగినదా లేదా బాగా తెలిసినదా అని పేరున్న న్యూస్ చానల్ లేదా అన్లైన్ న్యూస్ వెబ్‌సైట్ నుండి వచ్చిన మూలాన్ని పరిగణించండి.

URL తేసివున్న వేయండి

.IO, CO, COM తో ముగినే ఇలాంటి సైట్లను చాలా మంచి ఉపయోగిస్తున్నారు. ఇది చట్టబడ్డమైనదిగా అనిపిస్తుందా? వెబ్‌సైట్ విశ్వసనీయమైనదిగా ట్రాక్ రికార్డ్ ఉండా అని గమనించాలి.

రచయిత ఎవరు?

ఈ రచయిత నమ్మదగిన వారా, గారపంచదగిన వారా అని అన్లైన్ లో శేభించాలి. చాలా నకీలీ సైట్లు రచయిత పేరును ఉపయోగించవు.

రెండవ అభివృద్ధియాన్ని పొందండి

ఒక కథ మిమ్మల్ని చాలా కోపంగా మరియు లోతుగా ఆలోచింపజేస్తే, ఫార్మాషిట్ చేయడానికి ముందు తెలిసిన వాలని సంప్రతించండి లేదా డీబంకింగ్ సైట్లను ఉపయోగించండి

మీ హక్కులోతాన్ని ఏన్న లంచండి

మీ అంతర్గత అభివృద్ధియాలను తెలియజేసే కథలను నమ్మదం సులభం కాని మీరు తరువాత సామాజిక మాధ్యమాల్లో చూసినపుడు మీ రాజకీయ జాతి లేదా మతపరమైన అభివృద్ధియాలను కలిగి ఉన్న పాఠస్పూలను చూస్తారు.

శేల్ముకను ఖంచి చెడవండి

వార్తలను విమర్శనాత్మకంగా అధ్యయనం చేయండి. స్ఫూర్టం యొక్క దృక్షేషణాన్ని గుర్తించండి. అప్పుడే వ్యాసం యొక్క సమతుల్య, సరసమైన మరియు లక్ష్యం కనిపిస్తుంది.

నకిలీ ఎర్రలను గుర్తించడం

తెవ్చుడు సమాజారం మరియు నిర్వహణ యొక్క 9 రకాలు

తెవ్చుడు కనెక్షన్

ముఖ్యంశాలు, విజావల్స్ లేదా
శీర్షికలు కంపింటుకు మద్దతు
ఇప్పటిప్పదు.

తెవ్చుడు నిండింటి

నిజమైన కంపింట్ తప్పదు
సందర్భాలలో సమాచారంతో
పంచుకున్నప్పదు.

ఖాపయొస్టు మార్పిడం

కొన్ని నిజమైన సమాచారం లేదా
చిత్రాలను మోసగించడానికి
తారుమారు చేసినప్పదు.

వ్యంగ్యం లేదా అనుకరణ

ముఖ్యంశాలు, విజావల్స్ లేదా
శీర్షికలు కంపింటుకు మద్దతు
ఇప్పటిప్పదు.

తెవ్చుడాలి ఏట్టించే ఖాపయం

సమస్యలు లేదా క్షక్తిని ప్రీమ్ చేయడానికి
సమాచారాన్ని ఉపయోగించడాన్ని
తప్పదాలి పట్టించడం.

కమ్పుంచిన ఖాపయం

100కాతం తప్పదు విషయం
మోసగించడానికి మరియు పోని
చేయడానికి రూపొందించబడింది.

ఇంచారం

వైభాగికులు, విలువలు మరియు
జ్ఞానాన్ని నిర్వహించడానికి
విషయాన్ని ఉపయోగించినప్పదు

ప్రాయిగజిం ఖాపయం

ప్రకటన లేదా ప్రజా సంబంధాల
విషయాలను మరింతావంతో
సంపాదకీయంలా ప్రధానించడం

ధారంగాచిత్ర డ్యూటీకరణలో నకీలీవార్తలను గుర్తించడం

అసలు విపులున్న మరియు మూలాన్ని
గుర్తించండి మరియు ధృవీకరించండి
(దీనిలో స్థానం, తేది మరియు సుమారు
సమయం ఉంటుంది).

కెమెరా మొడల్ / టైమ్స్టాప్ సమాచారం
కోసం ఎల్లప్పుడూ ఫోటో ఫోరెన్సిక్ /
పైండిక్స్ప్ష్ వంటి సాధనాలను
ఉపయోగించండి.

బహుళ వనరులను ప్రయత్నించండి
నిజాయతీని నిరూపించడానికి అసలు
మూలాన్ని సంపాదించండి. తదుపరి
ప్రత్యుత్తము అడగండి.

వోల్ఫ్స్ట్రామ్ అలాఫ్సు ఉపయోగించి
ఫోటోను తీసిన వాతావరణం (ఉడా :-
ఎండ, పర్సిపి, మేఘావృత్తం) వాస్తువానికి
ఆ ప్రాంత వాతావరణం కాదా అని
తనిఖీ చేయండి.

టిన్ ఐ (www.TinEye.com) లేదా గూగుల్ ఇమేజ్ సెర్చ్ (www.images.google.com)
వంటి సాధనాలను ఎల్లప్పుడు వాడండి.

సేడియో డ్రైవ్‌కర్రాలర్స్

నకిలీ వార్తలను గుర్తించేడం

అసలు విషయాన్ని మరియు మూలాన్ని గుర్తించండి మరియు ధృవీకరించండి (భీనలో స్థానం, తేది మరియు సుమారు సమయం ఉంటుంది).

బహుళ వస్తరులను ప్రయత్నించండి. నిజాయతీని నిరూపించడానికి అసలు మూలాన్ని సవాలు చేయండి తదుపరి ప్రశ్నలను అడగండి.

ఆమ్లేష్ట్ ఇంటర్వెషన్ల యొక్క దేటా వ్యవస్థలను ఉపయోగించండి.

అప్లోడ్ ఫేరు మరియు అప్లోడ్ చేసున తేదీని పరిశీలించండి.

సాంఘిక మార్కెటాలు వాటి సంబంధిత ఖాతాల అప్లోడర్ యొక్క స్థానం, కార్బూచరణ, విష్ణువులీయత, పక్కపాతం లేదా ఎజెండాను సూచిస్తాయి.

ఈ ఖాతాలు ఎంతకాలం చురుకుగా ఉన్నాయి? వారు ఎంత చురుకుగా ఉన్నారు?

వ్యక్తిగత అన్ని దేటాబేస్ లేదా నెట్వర్కులల్సింగ్ ప్లాటఫోరమ్లలో జాబితా చేయబడ్డారా?

సామాజిక మార్కెటాలు, బ్లాగ్ లేదా వెబ్సైట్లలో సహా ఇతర ఖాతాలు అప్లోడ్లలో అనుబంధంగా ఉన్నాయా?

ఆంటీ సుండి పెన చేయడం కోసం 10 భ్యాండ్రులు చింగ్లు

అన్ని భద్రతా జాగ్రత్తలు ఉన్న మీ కార్బూలయ పరికరాన్ని ఉపయోగించండి.

అన్ని భద్రతా మరియు పరికరాల కోసం ఎల్లప్పుడూ OTP మరియు కలిపమైన పాస్వర్డ్లను ఉపయోగించండి.

సురక్షితమైన కనెక్షన్ డ్వారా దేటాను వాడడానికి VPN ను ఉపయోగించండి.

సున్నితమైన దేటాను కోల్పికుండా ఉండటానికి దేటా లాన్ ప్రివేట్‌న్ (DLP) సాధనాలను ఎల్లప్పుడూ వాడడం ప్రారంభించండి.

మాల్వర్ దాడుల సుండి రక్షించడానికి అపరేబింగ్ సిస్టమ్ మరియు యాంబీ ఫైర్సెలను క్రమం తప్పకుండా నిరీకిలంచండి.

కోవిడ్-19 మొసాలు, ఫిబింగ్ ఈమెయిల్స్, హనికరమైన డిమైన్లు మరియు నకిలీ అనుపర్చనాల గురించి తెలుసుకోండి.

సురక్షితంగా లేనటువంటి, ఉచిత, పబ్లిక్ వైఫై లేదా మరి లీ ఇతర నెట్‌వర్క్‌స్టు ఉపయోగించడం మానుకోండి

ధృవీకరించబడిన మరియు ప్రామాణికమైన ? మాత్రమే వాడబడ్డాయని నిర్ధారించుకోండి.

మీ సిస్టమ్ మరియు క్లౌడ్‌లోని దేటాను తరచుగా బ్యాక్‌ప్పె చేసుకోండి (ఎన్ ట్రైవ్, జి ట్రైవ్ మొదలైనవి)

ఖూఢి పశ్చీలు మరియు సిస్టమ్ బులాటూత్ కనెక్టివిటీని నిలిపివేయండి.

అంతర్జాల ఉద్యోగ కుంభకోణాలు

ప్రతిరోజు వేలాది మంది అంతర్జాల ఉద్యోగ కుంభకోణాలతో

మొనపోతున్నారు... మీరు కూడా చిక్కుకోకండి

ఈ అంతర్జాల ఉద్యోగ కుంభకోణాల నుండి కావాడుకొనుటకు మార్గాలు

మీరు తక్కణమే ఎంపిక చేయబడ్డారు
అని వస్తే నమ్మవద్దు.

తక్కణ సందేశ వెబిక (వాటప్పు)పై
ఇంటర్వ్యూ ఏర్పాటు చేయబడితే.

అస్పష్టమైన ఉద్యోగ అవసరం మరియు
ఉద్యోగ వివరణ ఉన్నట్టయితే.

సంస్థ లేదా పని గురించిన సమాచారం
శేధన ఫలితాల్లో కనిపించకుంటే.

అస్పష్టమైన ఈమెయిల్ ప్రాయబడితే.

మీ యొక్క రహస్య సమాచారాన్ని
అందించమని మిమ్మల్ని అడిగితే.

సంప్రదింపు సమాచారం లేకుండా
లేదా సంస్థ యొక్క సంకేతం లేకుండా
ఈమెయిల్ ప్రాయబడితే.

మిమ్మల్ని ఎటువంటి డబ్బు
పంపుని అడిగినా.

మోసపేరికండి

మోబిల్ సివాలించ్‌డాసిక్ కెస్‌స్క్రీన్ మొపగ్గలు

Great Deal, When will I get my bike ??

You can instantly pay through your phone !

DO NOT

ముందుగానే చెల్లించవద్దు.

చెల్లింపు అభ్యర్థనలను ఆమోదించే ముందు ఒకసారి తనిటీ చేసుకోండి.

ష్టైగ్‌త వివరాలు, పిన్ నంబర్,
OTP, ఖాతా సంఖ్యలు మొదలైనపి
ఇతరులతో పంచుకోవద్దు.

అనుమతానాస్వద ఖూతాలుంటే
వెంటనే స్పందించి నివేదించండి.

చరవాణితో మాట్లాడుతూ ఉన్నప్పదు
ఎటువంటి డబ్బుతోకూడిన
లావాదేవిలు జరపవద్దు.

జాగ్రత్త : అంతర్జాల వేదికల ద్వారా చెల్లింపులు దృఢంగా ఉంటాయి.

కాని 99 శాతం చెల్లింపులు ఫిబింగ్ మరియు సెచ్షల్ ఇంజనీరింగ్
నేరాలకు లోనయ్య అవకాశం ఉంది.

డెబట్ / క్రెడిట్ కార్డు మొనం

డెబట్ లేదా క్రెడిట్ కార్డు మొనంలను సహాయించడానికి కిస్యూ మంపులు

ఎల్లప్పుడు మీ కార్డు మరియు కార్డు వివరాలను సురక్షితంగా ఉంచుకోండి.

లావాదేవీలు చేసేటప్పుడు మీ కార్డుపై మీ ధృష్టి సాలించి ఉంచండి.

మీ కార్డు దావా డెబట్ చేసిన మొత్తాన్ని నిర్ధారించుకుని చిల్లర వ్యాపారులను అడగండి.

కొత్త కార్డులు మీకు చేరిన వెంటనే సంతకం చేయండి.

మీ రసీదులను అన్లైన్ స్టోర్మెంట్లతో పాచి చూసుకోండి.

కార్డు నుండి జరిపిన అర్థక లావాదేవీల రసీదులను, సమాచారాన్ని జార్రుత్తగా చించి పడేయండి.

మీ కార్డులను బహిరంగ ప్రవేశాలలో ఉంచవద్దు. వ్యక్తిగత వస్తువులను ఎప్పుడైనా మీ వద్దనే ఉంచుకోండి.

మీ పిన్ నెంబర్ను ఎవ్వలి ముందు ఎప్పుడై న రాయకండి మరియు ఎవరికీ చెప్పకండి.

అన్లైన్ లావాదేవీలు చేస్తున్నప్పుడు మీరు యాంబీవైరన్స్ సాఫ్ట్వేర్ మరియు ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్సు సపీకలంచారని నిర్ధారించుకోండి.

నమ్మదగిన మూలాల (**Source**) నుండి మాత్రమే కొనుగోలు చేయండి. అంతర్జాల కొనుగోళ్ళ కోసం **3D** సురక్షిత పద్ధతులను (ప్రోటోకాల్) ఉపయోగించండి.

భట్టీ (లిఫ్టేన్స్మెంట్) కార్డు వచ్చినప్పుడు, గడవు ముగిసిన / ఉపయోగించని/ నిరోధించబడిన కార్డును ముక్కలు ముక్కలుగా కత్తిలించండి. అయిస్కాంత గీత లేదా మైక్రోచివ్సు కూడా విచ్చిన్నం చేయండి.

శ్రీవ్య యంత్రాలు (పిచీపి)

మీ చుట్టూ ఉన్న ఇతరుల పట్ల ఎల్లప్పుడూ జార్రుత వహించండి.

మీ కార్డు మోసానికి గుర్తి అపుతుస్తున్న సంకేతాలు ఉంటే మీ ఎటీఎం ఉపయోగించవచ్చు.

ఎటీఎం నుండి మీ కార్డు తిరిగి రాకపశే మీ బ్యాంకుకు వెంటనే తెలియజేయండి.

మీ పిన్ నెంబర్ను జార్రుత్తగా కాపాడుకోండి.

చిల్లర దుకాణాలలో ముఖ్యంగా మధ్యం దుకాణాలు, అపోర దుకాణాలు, పార్కింగ్ బెంక్స్ యంత్రాలు మరియు పెర్మోలు నింపే స్టోల పద్ధతి కార్డు మోసానికి (Skimming) గురి అపుతుంది. కాబట్టి జార్రుత వహించండి.

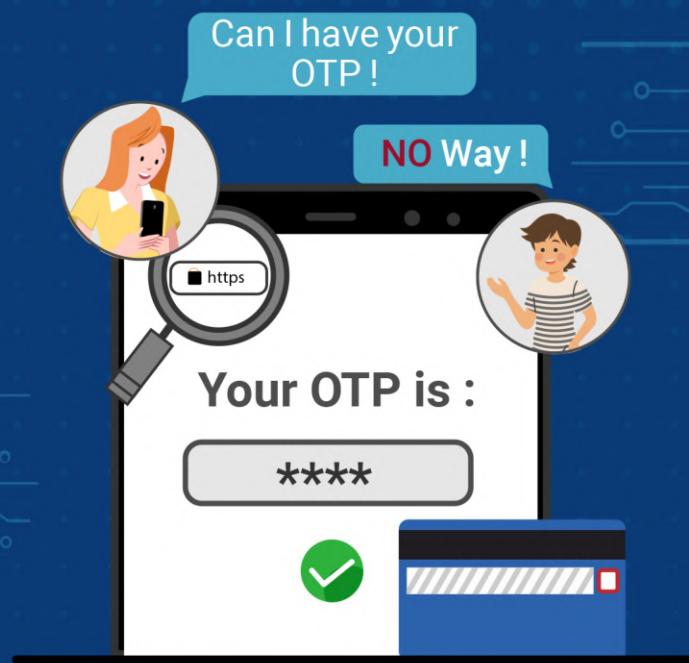

కార్డుతో చెల్లింపు జరుపు సమయంలో కార్డుపై మీ ధృష్టి సాలించి ఉంచండి. (మరియు కార్డును తాకండి). మీ కార్డు మీకు ఎవ్వదు కనపించేలా లావాదేవీలు జరపండి.

KYC కుంభకర్ణం (నోట్మెం) జరుగు విధానం

OTP (వన్టెమ్ పాస్‌వర్డ్) ను రక్షించుకోండి
మీ బ్యాంకు ఖాతా నుండి తెఱ్చును దింగిలించుటానికి మీ
వన్టెమ్ పాస్‌వర్డ్ ఉపయోగించువచ్చు. మీరు అభ్యంత వడకుండా
ఉండాలంటే OTP ని ఎవరించు పంచుకోవణు.

మీ కు బ్యాంకు ద్వారా వచ్చిన వన్టెమ్ పాస్‌వర్డ్ (OTP) ని
ఎవరితోనూ పంచుకోవద్దు.

మీ ఎటీఎం (ATM) ఫ్రెండు తరచుగా
మారుస్తా ఉండండి.

మీ కార్డు వెనక ఉండే మూడు అంకెల సంఖ్య (CVV) ను
ఎవరితోనూ పంచుకోవద్దు.

సురక్షితమైన ఆన్‌లైన్ కోసం (<http://>)
తనిఖీ చేయండి మరియు లాక్ గుర్తును
చూసి లావాదేవిలు చేయండి.

మీ యొక్క డెబిట్ / క్రెడిట్ కార్డు వివరాలను ఈ-కామర్స్ వెబ్‌సైట్‌లో
ఎప్పడు సేవ చేయవద్దు.

స్మర్య స్మ పిన్ (PIN)
ఎంటర్ చేసేమండు
ఆలోచించండి

PIN.

స్టాక్ “NO” చెప్పండి

- ముందున్న చెల్లింపులు.
- వ్యక్తిగత వివరాలను, పిన్ నెంబర్, OTP, ఖాతా సంఖ్య మొదలైనవి ఇతరులతో పంచుకోవడం.
- చరవాసిలో మాట్లాడుతూ ఉన్నప్పుడు ద్రవ్యలావాదేవీలు జరపడం.

క్రింద పేర్కొన్న ర్యాపెలలో UPI పేమెంట్ పోందేప్పాడు PIN ఎంటర్ చేయాల్సిన అవసరం లేదు

Paytm

పె PhonePe

G Pay

జాగ్రత్త : అంతర్జాల వేబికలద్వారా చెల్లింపులు ఖచ్చితమైనవై ఉంటాయి.

కాని 99శాతం చెల్లింపులు ఫిఫింగ్ మరియు సరిష్లే ఇంజనీరింగ్ నేరాలకు లోనయ్య అవకాశం ఉంది.

కంట్రు స్కిమ్మింగ్ (SKIMMING)

ఎలా జరుగుతుంది.

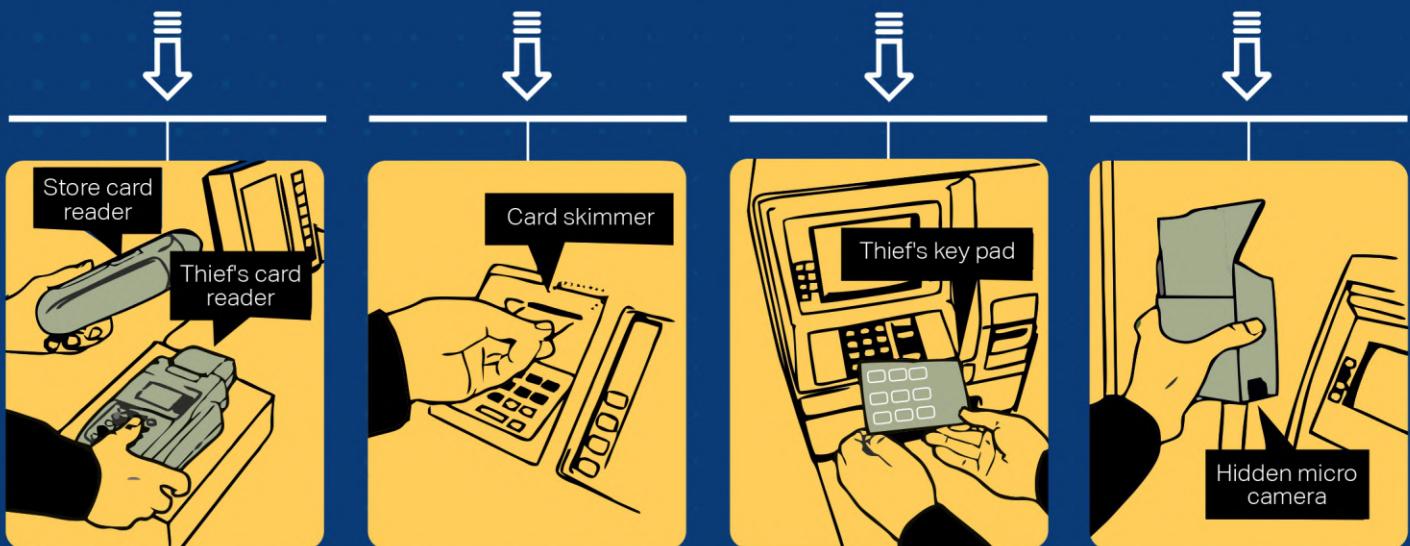
ATM ల నుండి బ్యాంకు సమాచారాన్ని దొంగిలించే మార్గాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి.

మొసగాళ్ళు మెత్తం
పరికరాల్ని మార్చిస్తారు.

మొసగాళ్ళు స్కిమ్మర్ ను
అన్నిస్కాల్ చేస్తారు.

మొసగాళ్ళు కిత్తు కీపాడిసు
ఇన్విస్కాల్ చేస్తారు.

మొసగాళ్ళు కిమెరాను
ఇన్విస్కాల్ చేస్తారు.

ఈ మొసగాళ్ళ బాధనుండి ఖచ్చుల్ని సురక్షితం రక్షించుకునే మార్గాలు

- గ్రాఫ్ స్కిప్పస్, పెట్రోలు బంకులు మరియు దుకాణాల కంటే బ్యాంకుల వద్ద ATM ల సురక్షితంగా ఉండవచ్చు.
- మీ కార్డును స్లాట్ నుండి తీసేటప్పుడు దాన్ని కబిలించండి.
- దాని వలన స్కిమ్మర్ ను కూడా తీసివేయవచ్చు.
- మీరు మీ పిన్ ను నమోదు చేస్తున్నప్పుడు 'కిప్ప్యూట్' ను మరించేతితో కవర్ చేయండి.
- అనువర్తనాలు (యాప్లికేషన్) మారినట్లయితే ATM లేదా చెల్లింపు యంత్రాన్ని ఉపయోగించవద్దు.
- ATM ఉపయోగించడంలో సమస్య ఉంటే, అపరాధితుల సహాయాన్ని అంగీకరించవద్దు.
- మీ బ్యాంక్ స్కిప్పమెంట్లను క్రమం తప్పకుండా తనిథి చేస్తూ అనుమానస్వర నగదు బదిలీలు ఏపైనా జరిగాయేమో తెలుసుకోండి.

స్వమీ న్యూవ్ మోసం అంటే ఏమిటి?

ప్రశ్న - 1

మోసగాట్లు ఫిఫింగ్, విఫింగ్, స్క్రైప్ట్ లేదా
మరే ఇతర మార్కుల ద్వారా కష్టమర్
యొక్క వ్యక్తిగత సమాచారాన్ని సేకరిస్తారు.

ప్రశ్న - 3

వారు మొబైల్ అపరేటర్సు సంప్రచించి సిమ్ పనిచేయకుండా నిరోధించడానికి అసలైన కష్టమర్గా ఐడి ప్రూఫ్ సేకరించి మొబైల్ అపరేటర్ యొక్క లిట్టెల్ అవుట్ లెట్టును సందర్శిస్తారు.

ప్రశ్న - 2

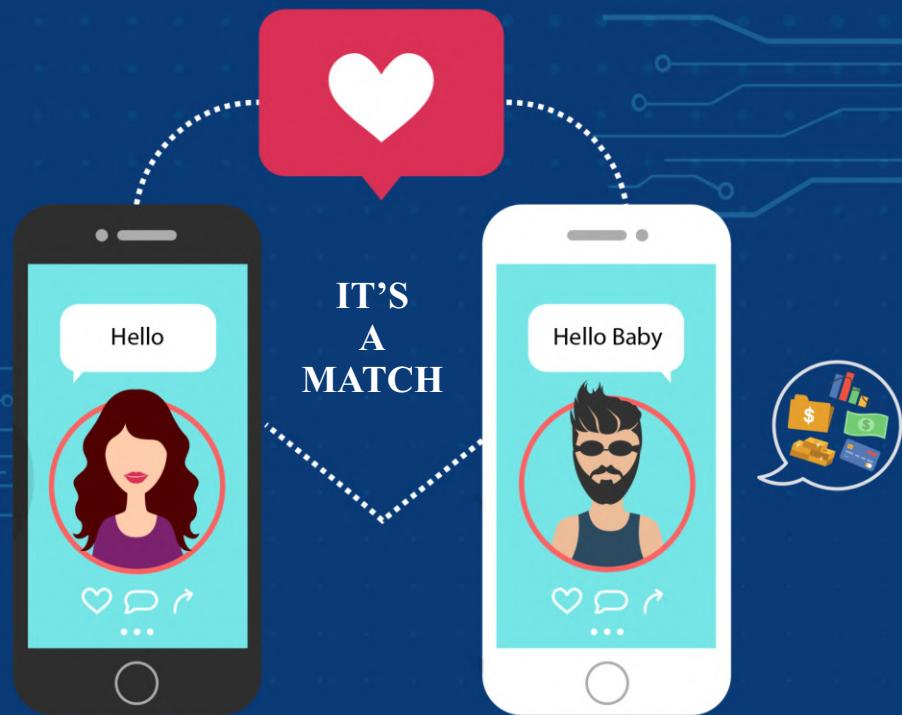
మోసగాడు కొత్తగా పాంచిన సిమ్కార్డు ద్వారా
వన్టైమ్ పాస్వర్డ్ (OTP) ను ఉత్పత్తి చేసి ఆ OTP ద్వారా
దొంగిలించబడిన బ్యాంకింగ్ సమాచారాన్ని
ఉపయోగించి లావాటివేలు చేస్తాడు.

ప్రశ్న - 4

మొబైల్ అపరేటర్ ప్రస్తుతం ఉన్న సిమ్ కార్డును పనిచేయకుండా కొత్త సిమ్ కార్డును తెలియకుండా మోసగాడికి ఇస్తాడు.

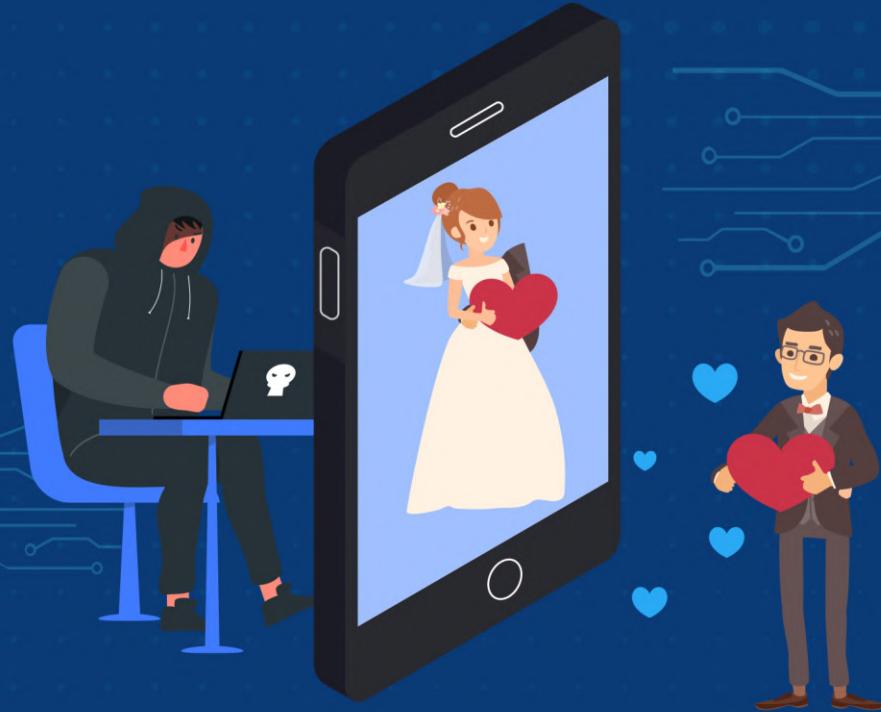

అంతర్జాల భూతాదారుల నిజాయితీని ధృవీకరించకుండా అంతర్జాల చాటింగ్/డేటింగ్ కు మానసికంగా సంసిద్ధులు కాకూడదు.

గుర్తికాకుండా ఉండండి

- అంతర్జాల భూతాదారుల నిజాయితీని ధృవీకరించకుండా అంతర్జాల చాటింగ్/డేటింగ్ కు మానసికంగా సంసిద్ధులు కాకూడదు.
- అంతర్జాల అపరిచితుడు / సామాజిక మాధ్యమ స్నేహితులకు డబ్బు లేదా మీ వివరాలను ఎప్పుడూ పంపవద్దు.
- అంతర్జాల స్నేహితుడు కొన్ని పరిచయాలు లేదా సంభాషణల వెనువెంటనే డేటింగ్ వెబ్సైట్ / ప్లాట్‌ఫోంలలో కాకుండా వేరే వెబ్సైట్లలో, చాటింగ్లలో కలవమని అడుగుతాడు.
- మీ అంతర్జాల అజమాని ఎవరు అని నిర్ణయించడంలో సహాయపడటానికి www.tineye.com లేదా <https://images.google.com> తో ఇమెట్స్ ని చెక్ చేయండి.
- సన్నిహిత లేదా వ్యక్తిగత చిత్రాలు లేదా వీడియోలను అంతర్జాలంలో భాగస్వామ్యం చేయకూడదు. ఇతరులు చూడకూడదు అనుకునే మీ గత భాగస్వామ్య చిత్రాలు లేదా వీడియోలను ఉపయోగించి సాధమర్లు మిమ్చుల్చి బెటిలంచి వాలి లక్ష్యాలను చేరుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తారు.

మ్యాట్రైమోసియల్ మోసాల నివారణ

అంతర్జాల పెళ్ళిసంబంధాల మోసానికి గురికాకుండా

మిమ్మల్ని మీరు ఎలా కాపాడుకోవాలి :

- పూర్తి వివరాలు తనిఖీ చేయండి.
- వివాహ పోర్టల్లో ఎల్లప్పుడూ ధృవీకరించబడిన సిలయైన వివరాలకోసం మాత్రమే చూడండి.
- ఎవరికీ రుసుము ఇవ్వకండి.
- మీ పోర్టల్ భూతా సమాచారాన్ని ఎప్పుడూ బహిార్గతం (పబ్లిక్) చేయవద్దు.
- వ్యక్తిగతంగా కలిసేటప్పుడు అప్రమత్తంగా ఉండండి.
- ఏదైనా పత్రంలో సంతకం చేసేటప్పుడు అప్రమత్తంగా ఉండండి.

‘రుణం’ మోసం నుండి జాగ్రత్త

పొచ్చులక సంకేతాలు :

- క్రెడిట్ చెక్ (తనిఖీ) అవసరం లేదు.
- రుణదాత చట్టబడ్డంగా ప్రభుత్వంలో నమోదు కాకపోవడం.
- భౌతిక చిరునామా లేకపోవడం.
- ముందన్న చెల్లింపు.
- కొన్ని రోజులు మాత్రమే ఆఫర్ గడువు ఉండటం.

సురక్షిత బట్టాలు :

- సురక్షితమైన చెల్లింపు కోసం చూడండి (ప్రోడ్ లాక్ చిహ్నంతో <https://URL>)
- OTP / PIN నంబర్లను కొనుగోలుదారు లేదా విక్రేతకు ఎప్పుడూ చెప్పవద్దు
- మీరు ఫోన్ మాట్లాడేటప్పుడు ఎటువంటి బ్యాంక్ లావాదేవిలు (చెల్లింపులు) చేయకూడదు.
- కొనుగోలుదారులు లేదా విక్రేతలు అందించిన ఏ చిన్న లింకును కూడా క్లిక్ చేయవద్దు.
- కొనుగోలుదారులు లేదా విక్రేతలు అందించిన ఎటువంటి గూగుల్ ఫారమ్సును నింపవద్దు.
- QR కోడును స్కూన్ చేయవద్దు.
- ఏ రుణాలక్కునా ముందన్న రుణ రుసుమును ఎప్పుడూ చెల్లించవద్దు.

లాటెల్ మొనోసికి గుర్తికండా మిష్న్యుల్స్ మీరు రక్షించుకోండి

కిస్కు ప్రకాల మొనోలు

- కోన్ బనేగా కరోడ్ పతి
- స్రేష్ఠ కార్డ్ గివ్స్
- ఆర్.బి.బి. లాటెల్
- యూరోఫియన్ లాటెల్

భీషణతా విషయాలు

- ఈమెయిల్ మరియు **SMS** ల ద్వారా పంపిన లింక్లను క్లిక్ చేయవద్దు.
- https://** ప్రారంభమయ్యే వెబ్‌సైట్‌లపై క్లిక్ చేయండి (డానిపై తాలం గుర్తు ఉంటుంది)
- మీరు ఉపహారం అసుబంధం (అటూచ్‌మెంట్) వస్తే దానిని తెరవకండి.
- ఈమెయిల్ మరియు **SMS** లు పంపించినవారు మీ పేరు ద్వారా మిష్న్యుల్స్ గుర్తించకపోతే వాటిని తెరవకండి.
- లాటెల్ బహుమతి గెలుచుకున్నందుకు ముందస్తగా రుసుము చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు.
- మీరు వ్యక్తిగతంగా కొనుగోలు చేయకపోతే లేదా పాల్గొనకపోతే లాటెల్ లేదా పోటీలో డబ్బులు గెలవలేరు.
- పోటీలలో మరియు లాటెలలలో మీరు గెలుపాంచినవి వసూలు చేయడానికి ముందస్త రుసుము చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు.
- అభిక రాబడిని ఉపహారం, తెలియని వ్యక్తికి లేదా సంస్థలకు నిధులను ఎప్పుడూ బదిలీ చేయవద్దు.

ఐడెంటిటీ మొనం నుండి సురక్షితంగా ఉండండి

గుర్తింపు (ఐడెంటిటీ) మొనం నుండి మిమ్మల్ని మీరు కాపాడుకోదానికి మార్గాలు :

- ఈమెయిల్ ద్వారా లేదా **SMS** ద్వారా పంపిన లింకులను తెరవవద్దు.
- కంప్యూటర్ మరియు మొబైల్ ఫోన్లో యాంటీవైరస్ సాఫ్ట్వేర్‌ను నపీకలించండి.
- ఈమెయిల్ లేదా **SMS** లో అర్థక సమాచారం / పాస్వర్డ్ సమాచారం గురించి ఎవరితో పంచుకోవద్దు.
- సామాజిక మాధ్యమంలో జస్తుదినం, జస్తుస్థలం మరియు ఇంటి చిరునామాను పోస్ట్ చేయవద్దు.
- పాస్వర్డ్‌లను క్రమంగా మార్చండి.
- అన్ని అనువర్తనాల (యాప్) కోసం ఒకే రకమైన పాస్వర్డ్‌ను కలిగి ఉండకండి.
- క్రమంగా బ్యాంక్ స్టేట్‌మెంట్ మరియు క్రెడిట్ కార్డ్ స్టేట్‌మెంట్‌ను తనిఖీ చేసుకోండి.
- మీరు పాన్‌కార్డ్ మరియు ఆధార్‌కార్డ్ యొక్క జిరాక్స్ కాపీని ఇట్టినప్పుడు ఆ జిరాక్స్ కాపీపై మీ ఉద్దేశ్యాన్ని రాయండి.

ప్రాథమిక భ్యాస్ట

అంతర్జాలాన్ని వినియోగిస్తున్నప్పుడు భద్రత కోసం జిలా చేయండి

ఎల్లప్పుడూ మీ సమాచారాన్ని మరియు పాస్వర్డ్‌ను గోప్యంగా ఉంచండి.

మీరు అంతర్జాలంలో చేర్చే విషయాలపట్ల జాగ్రత్త వహించండి.

మీరు గోప్యంగా ఉండే విషయాలను ఎప్పటికప్పుడు తనిఖీ చేస్తూ ఉండండి.

నమ్మకమైన వెబ్సైట్లలో సురక్షితంగా వస్తువులు కొనుగోలు చేసుకోండి.

ఖాళ్ళతమైన పాస్వర్డ్‌ను ఎంచుకోండి.

మీ అన్ని ఎలక్ట్రోనిక్ పరికరాలలో వైరస్ నివారణ ప్రశ్నగ్రామ్‌ను (యాంటివైరస్) చేర్చండి.

పని వ్యాలికాగానే మీ అకోంట్‌ను మూసివేయాలని (లాగ్‌అఫ్) గుర్తుంచుకోండి.

వెబ్సైట్ డామైన్ కోడ్ ను తనిఖీ చేయండి.

ఎల్లప్పుడు మీ ఈమెయిల్ తెలచే ముందు ఒకసాల తనిఖీ చేయండి.

ఫిలింగ్ మరియు మాసాలకు దూరంగా ఉండండి

మీ పిల్లలు అంతర్జాలాన్ని వినియోగిస్తున్నప్పుడు సురక్షితంగా ఉండేలా చూడండి.

మీరు అంతర్జాలాన్ని వినియోగిస్తున్నప్పుడు మమ్మల్ని గౌరవించు కోసం అలాగే ఇతరులను గౌరవించండి.

మీ చరిత్రాలు మరియు టూషన్లు లా భద్రత కోసం ఆలగా చేయండి !

మీ డెస్క్టాప్ పరికరాల కంటే మీ చరిత్రాలు మరియు టూషన్లకు భద్రత ఎక్కువ అవసరం.

మీ పరికరాల్లో స్వయంగా నవీకరించు (ఆటో అప్డేట్)
అన్న విషయాన్ని చేర్చుకుని, దాన్ని ఉపయోగిస్తూ
మీ పరికరాల్లో ఉన్న అన్న అనువర్తనాలను (యాప్స్)
ఎప్పటికప్పడు సమినంగా ఉంచండి.

మీ చరిత్రాలు పరికరాల భద్రత మరియు గుర్తింపు
కోసం పిన్ / పాస్‌వర్డ్ / వేలిముద్ర / ఐడైనా
భద్రతా గుర్తింపు) చిహ్నాలను ఉపయోగించండి.

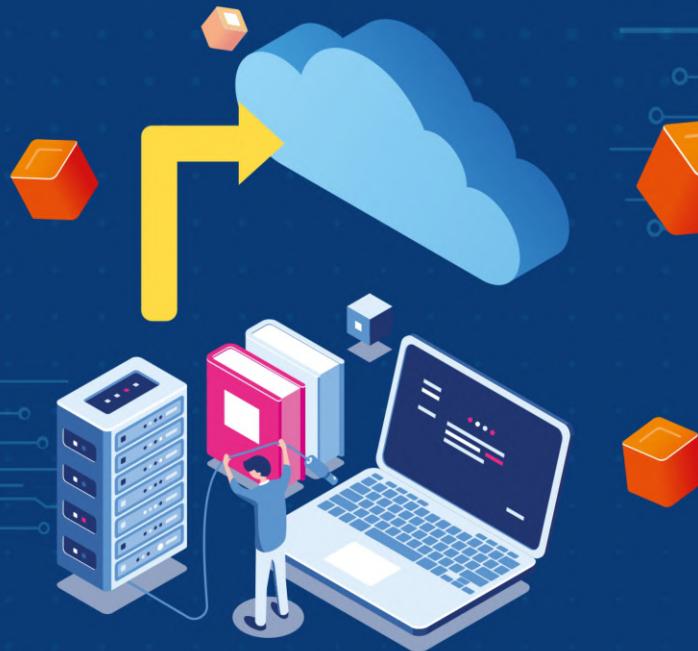
బహిరంగ ప్రదేశాల్లో పజ్లక్ వైఫైని వాడవద్దు.
మీ చరిత్రాలో ఉన్న 3జి లేదా 4జిని మాత్రమే
ఉపయోగించండి లేదా వర్షావల్ ప్రైవెట్ నెట్‌వర్క్
(VPN) ను ఉపయోగించండి.

మీ చరిత్రాలను మీరు ఎక్కడి నుంచైనా
త్రాక్ చేయగల మరియు ఆఫ్ చేయగల లేదా వాటిని
పూతుగా తొలగించగల ఏర్పాటు చేసుకోండి.

ఎక్కువకాలం మన్నికలేని మరియు తయారీదారుల
మద్దతులేని పరికరాలను ఎప్పటికప్పడు
కొత్త పరికరాలతో మార్చండి.

మీ డేటాని బ్యాక్పు చేసుకోండి

బ్యాక్పు చేసుకునేందుకు ఈ క్రింది విధానాలను పాటించడం ఉత్తమం !

మీ ముఖ్యమైన డేటాను తరచుగా బ్యాక్పు చేయండి
మరియు వాటిని పునరుద్ధరించ వచ్చునా లేదా
అని పరీక్షించండి.

దేటా పునరుద్ధరించ వచ్చునా లేదా అన్న
విషయాన్ని ప్రత్యామ్మాయ పరికరాల్లో
నీర్చిప్ప వ్యవహరాల్లో పరీక్షించండి.

ఏమి బ్యాక్పు చేయాలో అనగా పత్రాలు, ఛాయాచిత్రాలు,
శమేయల్, క్యాలెండర్ మరియు సంపర్కాలు
(కొంటాక్ట్) మొదలగునవి గుర్తించాలి.

క్లాడిపై దేటా బ్యాక్పు చేయడాన్ని పరిగణించండి.
తద్వారా మీరు దేటాను ఎక్కడి నుంచైనా
ఉపయోగించుకో గలరు.

బ్యాక్పు ఉన్న పరికరాన్ని నిర్ధారించుకొని శాశ్వతంగా ఏదైనా నెట్వర్క్కి
జతచేయబడలేదు అని నిర్ధారించుకోండి.

మోబైల్ నాట్కం నివారణ మార్గం

డిపించని పాప్-అప్లు, తెలియని ఈమెయిల్ మరియు.

exe పాడగింపు షైల్డ్ ల నివారణ మార్గంలు

అన్ని పరికరాలలో షైల్డ్ నివారణ (యాంబీషైల్డ్) సాఫ్ట్వేర్ ను ఉపయోగించండి మరియు
ఆమోదించిన సాఫ్ట్వేర్ ను మాత్రమే
మీ పరికరాల్లో చేర్చండి.

తొలగించగల ప్రసారమాధ్యమాలను
(అమూవబుల్ మీడియా) నియంత్రించండి.
పైళ్ళను, ఈమెయిల్ లేదా క్లోడ్ నిల్వల ద్వారా
బదిలీ చేయమని ప్రోత్సహించండి.

తెలియని మూలం(సోర్ట్) నుండి ఇతర పాప్
అనువర్తనాలను (యావ్) ఎప్పుడూ డాన్స్ లోట్
చేయవద్దు.

మీ నెట్వర్క్ మరియు అంతర్జాలం మధ్య బఫర్
మండలాన్ని (బఫర్ జీఎస్) సృష్టించడానికి
మీ షైల్డ్ వాల్ను అన్ చేయండి.

'స్వయంగా నవీకరించు' (ఆటోఅప్డేట్)
అన్న ఎంపికను ఉపయోగించి అన్న సాఫ్ట్వేర్
మరియు ఫర్క్ వేర్లను నవీకరించుకోండి.

పాస్‌వర్డ్‌ను ఉపయోగించడం

మీ దేటాను రక్షించడానికి పాస్‌వర్డ్‌ను ఉపయోగించండి !

బూట్ చేసుకునేందుకు పాస్‌వర్డ్ అవసరమయ్యా ఎన్క్రిప్షన్ ఉత్పత్తులను ఉపయోగించేలా ఏర్పాటుచేసుకోండి.

అన్ని పరికరాల్లో పాస్‌వర్డ్/ఐఎస్ లేదా వేలిమురు వంటి గుర్తింపు చిహ్నాలను పెట్టుకోండి.

బ్యాంకింగ్, ఈమెయిల్ మరియు సాంఫ్యిక ప్రసార మాధ్యమం సైట్ల కోసం బ్యాకారక ప్రామాణికీకరణ (2 ఫాక్టర్ అథంటికేపన్ - 2FA) విధానాన్ని ఉపయోగించండి.

సులభంగా డాహించగల పాస్‌వర్డ్లను ఉపయోగించడం మానుకోండి (అనగా కుటుంబం, పెంపుడు జంతువులు, మొదటి పేర్లు మొదలగునవి).

నిర్ధిష్ట వ్యవధల్లో పాస్‌వర్డ్ మార్పు చేస్తూ ఉండండి.

కొత్త పరికరాల్లో తయారీదారులు ఇల్లిన పాస్‌వర్డ్‌ను తప్పనిసరిగా మార్చాలి.

వాడకందారు (యూజర్) సులభంగా పాస్‌వర్డ్‌ను లీసెట్ చేసుకునేలా సురక్షిత స్టార్టేజీని అందించండి.

'మాస్టర్ పాస్‌వర్డ్' వంటి పాస్‌వర్డ్ మేనేజర్ సాధనాన్ని ఉపయోగించండి (ఇవి అన్ని ఇతర పాస్‌వర్డ్లను నియంత్రించడానికి ఉపయోగపడుతుంది).

క్రోలిస్టమనెంటీ యుపర్యూవు చానల్ (క్రోలిస్టసలైవ్) హెచ్క్ అయిండ

ట్యూకారక ప్రామాణికీకరణ (2 ఫ్యూక్షర్ అధింటికేషన్ 2FA)
పిధానాస్తి ప్రారంభంచేంద్రి

వీర ఖాతాలు హెచ్క్ చేయబడినప్పుడు మీ ఖాతాలు కూడా నులభంగా హెచ్క్ చేయవచ్చు.

**WHO
IS
NEXT ?**

ద్వికారక ప్రామాణికీకరణ కోసం ఈ క్రింద దశలను అనుసరించండి

సెట్టింగ్స్ → సెక్యూరిటీ →
టు ఫ్యూక్షర్ అధింటికేషన్.

సెట్టింగ్స్ → సెక్యూరిటీ & లాగిన్ →
టు ఫ్యూక్షర్ అధింటికేషన్.

సెట్టింగ్స్ & ప్రైవెసీ → అకోంట్స్
సెక్యూరిటీ → టెక్షు మెనేజ్ →

సెట్టింగ్స్ & ప్రైవెసీ → లాగిన్ & సెక్యూరిటీ
→ టు స్టేప్ వెలఫికేషన్

గుగుల్ అకోంట్ → సెక్యూరిటీ
→ టు స్టేప్ వెలఫికేషన్.

తల్లిదండ్రుల కోసం 10 ఆన్‌లైన్ భ్యాండ్రూలు

డిజిటల్ పొరసత్వం మరియు అన్‌లైన్ భద్రత

టెక్షాలజీ అన్ని మార్గాలను నిరీధించవద్దు.
టెక్షాలజీని సురక్షితంగా మరియు
సానుకూలంగా ఉపయోగించుకోవడం
నేర్చుకోవడానికి మీ పిల్లలకు సహాయపడండి.

అంతర్జాలం యొక్కసరిహద్దులను
నిర్ణయించండి మరియు ఫ్యూలరింగ్ సాఫ్ట్‌వేర్‌ని
ఉపయోగించడాన్ని పరిగణించండి.
ఇది తల్లిదండ్రులుగా మీరు
తీసుకోవాలిన బాధ్యత.

అంతర్జాలంలో బహిార్గతం చేయకూడని
వ్యక్తిగత సమాచారాన్ని మీ పిల్లలకు
ఎల్లప్పుడూ నేర్చండి.

మీ పిల్లలకు డిజిటల్ సంభిగ్తతల్లో సూచనలు
ఇవ్వండి. బహుమతులుగా లేదా శిక్షలుగా
వస్తువులను ఉపయోగించడం మానుకోండి.

తక్కువ వయస్సు ఉన్న మీ పిల్లలకు వయస్సు
పరిమిత వెబ్‌సైట్లలను సైన్‌లాప్ చేయడానికి
వారికి అనుమతి ఇవ్వండ్చు.

మీ పిల్లలకు ఇప్పమైన అనువర్తనాలు
(Apps) లేదా సైట్లపై ఆసక్తి చూపండి.
వారికి సహకరించండి.

కాద్దు, బెద్దరూములు మరియు భోజనం
వంటి సమయాల్లో టెక్షాలజీ వాడకూడదని
కుటుంబంతో ఒప్పండాన్ని చేసుకోండి.

అన్‌లైన్ సమాచారాన్ని తెలుసుకోవడానికి
మీ పిల్లలకు సహాయపడండి మరియు
కల్పన నుండి వాస్తవాన్ని గ్రహించేయండి.

ఇంట్లో ఉన్నప్పుడు గ్రీన్ సమయం మరియు
స్క్రోన్ సమయాన్ని సమతల్యం చేయండి.
ప్రాథమిక అవసరాలపై దృష్టిపెట్టండి.

మరింత నేఱ్చుకోండి :
తల్లిదండ్రుల కోసం నమ్మదగిన వనరులను
అన్వేషించండి. తద్వారా మీకు మీరే
అవగాహన చేసుకోవచ్చు.

పిల్లల కోసం 10 ఆన్‌లైన్ భీడ్రుతా చిట్టాలు

డిజిటల్ పొరసత్వం మరియు అన్‌లైన్ భద్రత

చేట్టులు : 13 సంవత్సరాల వయస్సు పైబడిన పిల్లలకు చాలాస్టట్లు, వెబ్ సాధనాలు మరియు చిత్రాలు అన్‌లైన్ పని కాపీరైట్ డ్యూరా రక్షించబడతాయి.

స్నేహితులు : తల్లిదండ్రుల అనుమతి లేకుండా అన్‌లైన్ స్నేహితులను కలవకండి స్నేహితులు మీకు చెప్పే ప్రతి విషయాన్ని నిజమని నమ్మకండి.

కీల్కు : ఉపాధ్యాయులు, కుటుంబం, స్నేహితులు మరియు భవిష్యత్తు యజమానులకు అపకీర్తి తెచ్చేవి ఏదైనా పోస్ట్ చేయవద్దు.

బెటింపు: సైబర్ బెటింపు మీకు లేదా మరొకరికి జరుగుతుందని మీరు అనుకుంటే, ఒక వేళ చూస్తే, మీకు తెలిసిన వ్యక్తులకు చెప్పండి.

మంగ్యుడు : అన్ని సమయాల్లో మర్యాదగా, గౌరవంగా ఉండండి. మీరు అన్‌లైన్ లో ఎలా మర్యాద పొందాలనుకుంటున్నారీ ఇతరులతో అలాగే వ్యవహారించండి.

చెప్పు : మీరు అన్‌లైన్ లో ఏమి చేస్తున్నారీ మీ తల్లిదండ్రులకు చెప్పండి. మీకు ఏదైనా తెలియకపోతే ఎల్లప్పుడు మీరు విశ్వసించే పెద్దవాలని అడగండి.

గొప్పుతు: మీ వ్యక్తిగత సమాచారాన్ని గోప్పంగా ఉంచండి. మీ పూర్తి చిరునామాను, పోన్ నెంబర్, మీ ప్రపాతాలు, పాస్‌వర్డ్ మరియు పుట్టిస్తరోజు మొదలగునవి.

ప్రశ్నాపచేసడం: అన్‌లైన్ లో చాలా తప్పుడు మరియు ప్రతికూల సమాచారం ఉన్నందున మీరు చదివిన మరియు చూసిన ప్రతీ విషయాన్ని నమ్మకాడదు.

ఖాతాలు: కొన్ని సున్నితమైన ఈమెయిల్ చిరునామాలు మరియు వినియోగదారులు పెర్చను ఎంచుకోండి. ఖాద్యతమైన పాస్‌వర్డ్లను ఉపయోగించండి మరియు వాటిని ఇతరులతో పంచుకోవద్దు.

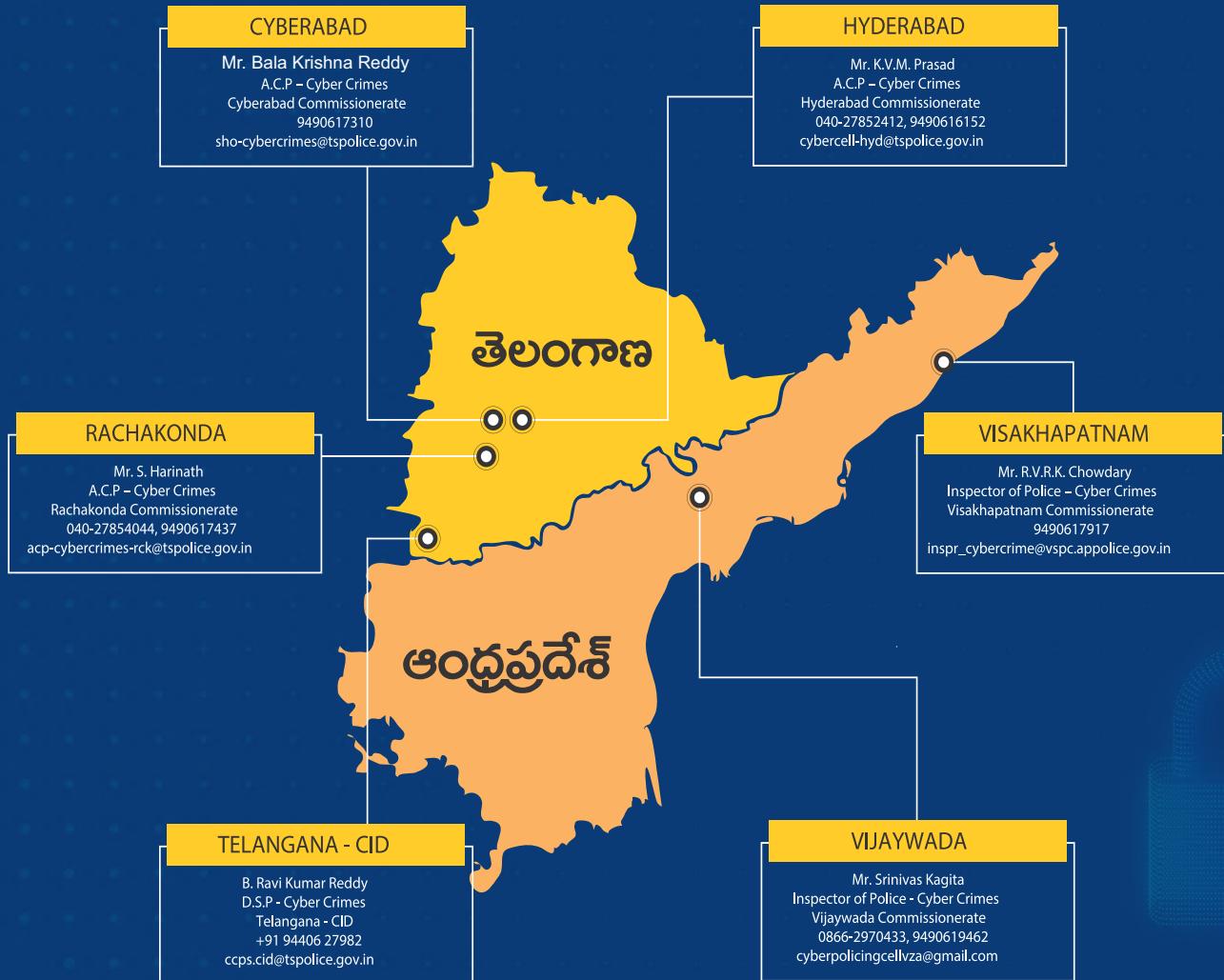
అనెష్ట్రి: మీ స్ట్రీట్ సమయం మరియు గ్రీన్ సమయాలన్నిసమతుల్యం చేయండి. ఇంటి బయటకు వెళ్లండి, తిరగండి, అడుకోండి మరియు ఇతరులతో ముఖాముఖి మాట్లాడండి.

సైబర్ నేరాలు రక్షకబట్ట నిలయం

ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు తెలంగాణ

సైబర్ నేరాలు ఫిర్యాదు చేసే పాఠ్య

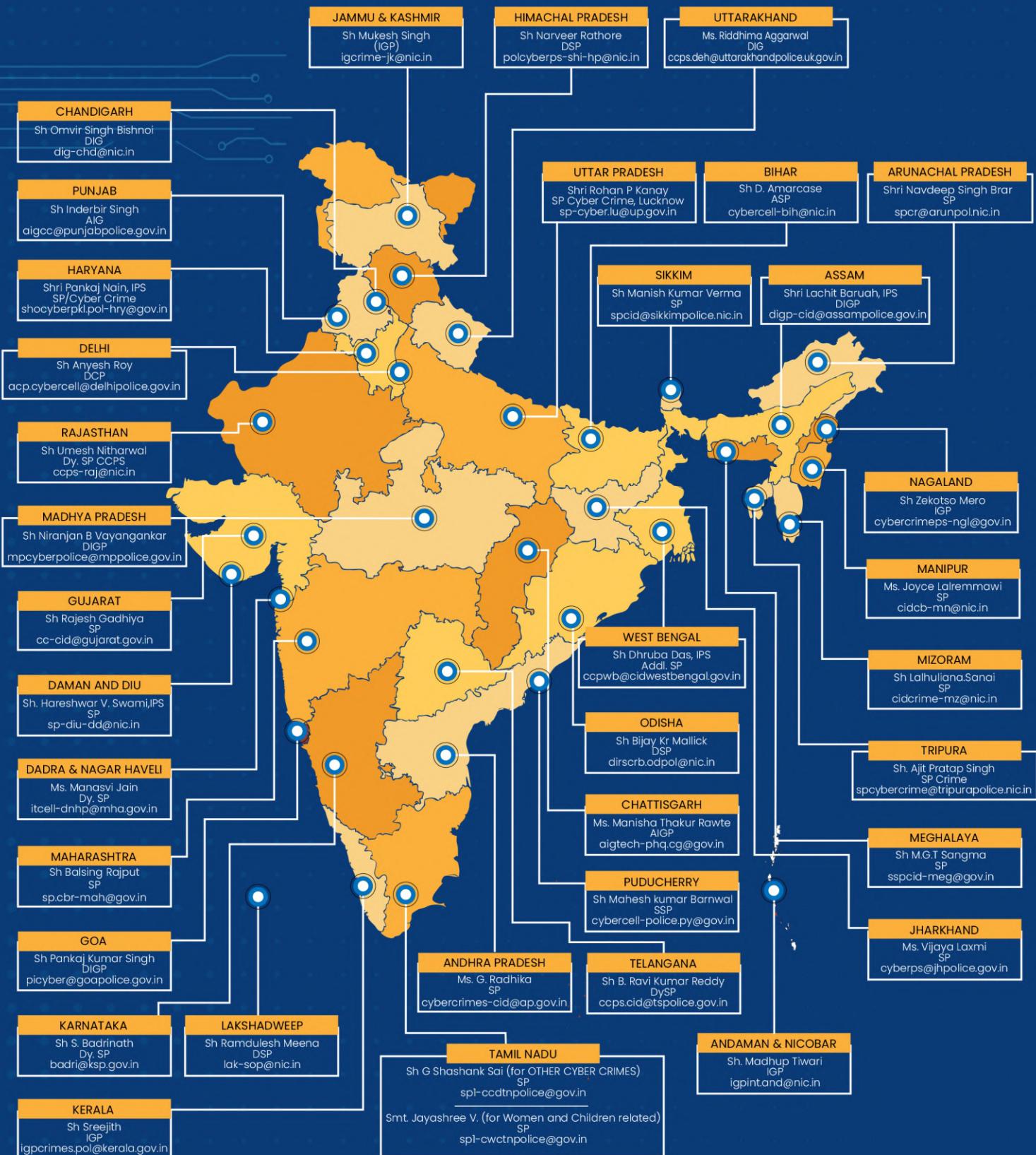
www.cybercrime.gov.in

ನರ್ಸರ್‌ಲ್ ಸೈಬರ್ ಸೆಲ್ ಅಭಿಕಾರುಲು

ಸೈಬರ್ ನೇರಾಲು ಫಿರ್ಯಾದು ಚೇಸೆ ಪರಿಷ್ಟೆ

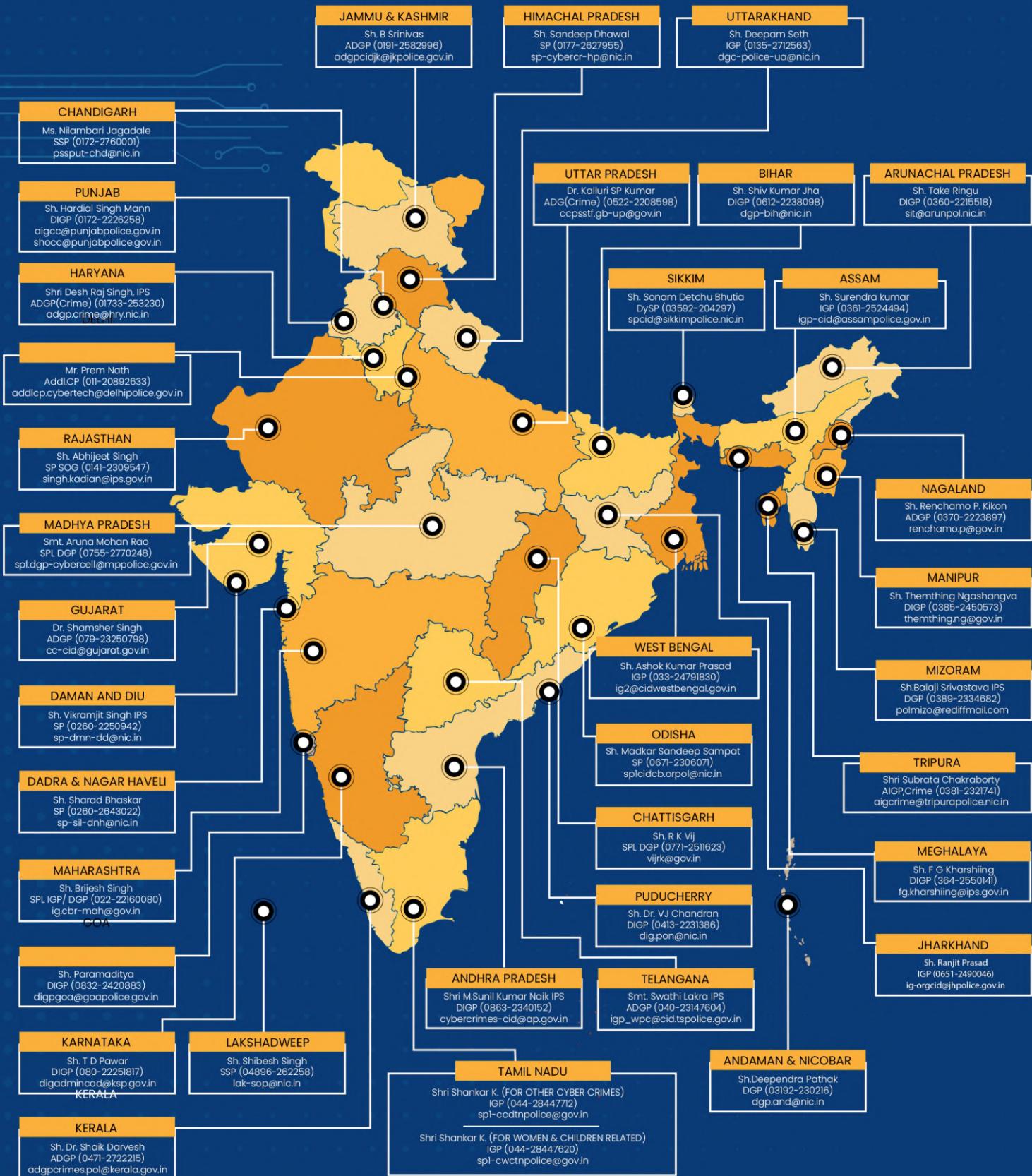
www.cybercrime.gov.in

గ్రేవన్స్ అధికారులు - సైబర్ సెల్

సైబర్ నేరాలు ఫిర్మాదు చేసే పోర్టల్

www.cybercrime.gov.in

సహకారం :

శ్రీమతి పరేణి శైలజ
తెలుగు భాషాపాఠ్యమురాలు

శ్రీమతి పరేణి చిత్రపియ
తెలుగు భాషాపాఠ్యమురాలు

శ్రీ మొగెలి రఘునాథ్ గాడ్
అప్పు రాఫీన్

<https://www.canva.com/>

<https://slidesgo.com/>

<https://linktr.ee/>

<https://www.freepik.com/>

<https://internshala.com/>

ADVOCACY ON DIGITAL SAFETY

www.endnowfoundation.org

Hyderabad - 500018

Telangana, India. (Reg. No: 86/IV/2017)

Advocacy by
News Paper

Research &
Development

Advocacy by
Digital Safety Advocates

Advocacy by
FM Radio

Advocacy by
Student Ambassadors

Advocacy By
Organisations